

IZRADA NARODNIH NOŠNJI KOPRIVNIČKOG IVANCA

UVOD

Narodna nošnja Koprivničkog Ivanca bogata je prelijepim motivima iz prirode, izrađenih posebnom tehnikom, specifičnim vrstama veza "Ivanečki vez" i, što je posebno važno, bez skica i šablona. Bogatstvom ručnog veza naročito se ističu rukavi na bluzi koja se zove "pleček", zatim mala kاپica na glavi zvana "poculica" i "robec našitak" od crne čoje na kojem su rubovi bogato ukrašeni izvezenim cvjetovima, viticama, grozdovima, žitom i drugim motivima.

Manje je poznato da je još 1937. godine poznati historičar našeg kraja, župnik iz Koprivničkog Ivanca Franjo Brdarić, kao vanjski suradnik u knjizi "Časti i dobru zavičaja" prof. Blaža Mađera iz Novigrada Podravske, opisujući dio povijesti Koprivničkog Ivanca zapisao: "Koprivnički Ivanec je jedino selo u ovom dijelu Podravine koje je zadržalo narodnu nošnju". U njegovom prilogu spominje se da je Ivanec još davne 1334. godine bilo mjesto koje je imalo svoju Župu u koju je spadalo nekoliko sela, a bila je posvećena Svetom Ivanu Krstitelju i još nije bilo naziva "Koprivnički Ivanec" (taj naziv selo ima tek od 1. siječnja 1914. godine), već je to bila župa Cenkovec, danas samo dio, jedna od ulica u Koprivničkom Ivanu. U doba turskih ratova i osvajanja na našem području selo je, oko 1603. godine potpuno uništeno, crkva razrušena, a najveći dio tadašnjih stanovnika odselio se u druge krajeve bježeći od strahota rata.

Kada su Turci oko 1690. godine (nakon što je oslobođena Nagykanizsa i drugi dijelovi Mađarske uz Dravu na kojoj je bila granica, ali koju su turske čete često prelazile zbog napada i pljački), otjerani, dio naroda počeo se vraćati na svoja spaljena ognjišta i obnavljati kuće, sela, crkve pa je tako obnovljeno i naše selo. Veliki je broj velikaša, generala i drugih vlasnika stoljećima gospodarilo našim selom i okolnim mjestima. Biskupi su se zajedno sa Saborom i vojnom upravom u to vrijeme brinuli da opustošeni krajevi dobiju novo stanovništvo. Tako je naseljena Moslavina, Slavonija i naši krajevi.

Oko 1770. godine Varaždinska generalija je zamijenila zemljište kojim je gospodarila na području župe Koprivnički Ivanec (tada još Cenkovec) sa zagrebačkim biskupom za zemljište kod Ivanić grada. To je posebno interesantno jer je tada zagrebački biskup, zbog potrebe za većim brojem dobre radne snage koje zbog ratova nije bilo dovoljno na novom zemljištu, a poznavajući marljivost seljaka "bunjevaca" u okolici Mohača, doselio dio tog naroda da obrađuje crkvenu zemlju. Doseljeni narod donio je u Koprivnički Ivanec i dio svojih starinskih običaja, a od mađarske nošnje zadržao čizme i dio ukrašene ženske nošnje. To je jedan od razloga što su neki motivi naše nošnje slični onima iz Mađarske, a ipak zbog "stapanja" došljaka s domaćim stanovništvom tijekom vremena i prihvaćanjem "domaćih" zatečenih običaja i navika, nastajala je i održala se posebno lijepa ivanečka nošnja. Treba naglasiti da su ljudi tada najvećim djelom živjeli u kućnim zadrugama u kojima je bio organiziran i podijeljen posao pa se dio ženskog dijela obitelji bavio pripremanjem odjeće: od sijanja kopolje i lana do namakanja, tkanja, i šivanja u što je išlo i lijepo vezenje.

1. Marija i Tomislav Urban vjenčani 1916., slikano 1917.

2. Folklorno društvo Seljačka sloga, 1953.

3. Pomlađeno folklorno društvo Koprivničkog Ivanca 1956.-60.

4. Zlata Kovač - izrađuje narodnu nošnju Koprivničkog Ivanca, 1996.

5.-6. "Ivanečki vez". Motiv veza s rukava. Izrađene počulice Zlate Kovač s izložbe Hrvatske matice iseljenika Zagreb pod nazivom "Nasljeđe koje živi", 1995.

Veza i ljubav prema očuvanju tradicije, a posebno naše ivanečke nošnje, nije slučajna, ona je samo nastavak obiteljske tradicije. Moj djed po ocu, Tomislav Vrbani rođen 1885. godine, bio je bilježnik između dva svjetska rata pa su kod njega navraćali tada ugledni stručnjaci koji su se zanimali za narodne običaje, nošnje, pjesme i drugo. Jedan je od osnivača "Seljačke sloge" u Koprivničkom Ivančicu koja je dugi niz godina bila izuzetno aktivna, a već 1928. imala nekoliko zapaženih nastupa, ne samo u okolici, nego i u Zagrebu. To je bio razlog da je 1928. godina uzeta kao početna, prva godina organiziranog djelovanja folklornog društva u Koprivničkom Ivančicu pod različitim nazivima.¹ Iz korespondencije se može vidjeti da je negdje između 1937. i 1939. godine prvi puta djedov gost bio naš poznati i uvaženi muzikolog, dr. Vinko Žganec, koji je nakon drugog svjetskog rata u nekoliko navrata više dana boravio kod njega, zapisivao i objavio pjesme iz Koprivničkog Ivančicu. Vjerojatno su ti posjeti i razgovori utjecali na "dedu" Tomislava da još davne 1938. godine napiše malu knjižicu kao poseban otisak Etnografskog muzeja u Zagrebu, pod naslovom "Narodni običaji u Koprivničkom Ivančicu".

Otac Dragutin, rođen 1917. godine, nastavio je očevim stopama i bio jedan od stalnih suradnika osnivača Muzeja grada Koprivnice, dr. Leandera Brozovića, kao i mnogih drugih poznatih i uglednih osoba toga vremena i to na području narodne kulture. Odmah nakon završetka rata on je s učiteljima iz našeg sela i drugim seljanima, obnovio rad "Seljačke sloge" i to vrlo uspješno, tako da već 1946. godine folklorna skupina našeg ogranka "Seljačka sloga" ima nekoliko zapaženih nastupa u susjednim mjestima, ali i u Zagrebu. U to vrijeme u okviru "Seljačke sloge" djeluje, uz folklornu, i dramska sekcija, a njeni su članovi vrlo aktivni u prikupljanju muzejskih eksponata, folklornog blaga i narodnih pjesama našega kraja. Tata je uspješno vodio "Seljačku slogu", a kasnije "Društvo izvornog folklora Koprivnički Ivanec" od 1946. do iznenadne smrti 1973.²

Jedan od dragih tatinih prijatelja bio je dr. Ivo Ivančan, poznati stručnjak, koreograf, muzikolog i čuvar i sakupljač narodnih plesova, pjesama i nošnji. Na njegov nagovor (a on je tada vodio naš najpoznatiji ansambl narodnih pjesama i plesova "Lado"), oko 1963. godine moji su roditelji priredili komplet narodnih nošnji iz našega sela za njegovu prvu postavu "Podravski svati" koja se uspješno izvodi već gotovo 40 godina. To je vrijeme kada je u Zagrebu otpočela Međunarodna smotra folklor na kojoj je folklorno društvo iz Koprivničkog Ivančicu nastupalo 1967., 1968. i 1976., a uspješno su ga vodili moj otac i brat.

Moja baka po majci, Kata Horvat, rođena 1900. godine, nosila je narodnu nošnju sve do 1966. godine, dakle više od 20 godina poslije II svjetskog rata. Bila je lijepo građena i imala je istančan ukus za lijepo odijevanje i naša joj je nošnja osobito lijepo pristajala. Njezino pripremanje i oblačenje, naročito nedjeljom i blagdanima kada je redovito odlazila na misu, bilo je za mene pravo uživanje jer sam joj, kada sam malo odrasla, uvijek pomagala pri odijevanju, ali i pospremanju i čuvanju nošnje. U pomlađenom sastavu našeg folklornog društva (1956. - 1960.) kao gimnazijalka, na priredbama koje smo tada priređivali u selu i u gradu Koprivnici i drugim mjestima plesala sam i nastupala u nošnji. Sve je to ostavilo duboki trag u mojoj svijesti pa mi je zato bilo lakše prihvatiti izazov da se okušam u izradi nošnje.

Poslije očeve smrti odlučila sam nastaviti tamo gdje je on stao. Dobro sam znala koliko je volio folklor, glazbu pjesme i plesove. Kada sam rodila kćer, na dar je donio prekrasnu ivanečku nošnju. Rekao je da mi daruje nošnju jer takvih više nema, a neće ih ni biti, budući ih neće imati tko izraditi.³

Te tatine riječi duboko su me se dojmile i često ih se sjećam, a jasno i nošnje koju ljubomorno i s velikom pažnjom čuvam jer "naslijede koje živi, treba živjeti i dalje".

Kako bih održala uspomene na svoje najdraže: tatu, dedu, bake i druge koji više nisu među nama, ali i s namjerom da očuvam našu prekrasnu baštinu, počela sam obilaziti stare bake i one žene u našem selu koje su nešto znale o izradi narodne nošnje. Tu sam puno vidjela i čula, rado su mi pričale i pokazale sve što me zanimalo. Bila su tu i prisjećanja na njihove mame i bake, ali svaka od njih odala bi mi i po koju svoju tajnu oko izrade nošnje, nabave i odabira materijala, platna, konca, "gumbi", "šujteša", "regina" i drugog. Sve sam to zapisivala i kod kuće u slobodno vrijeme pokušavala tako i napraviti. Bila bih nepravedna da ne spomenem te meni drage i plemenite žene iz našeg sela koje su mi, u vrijeme kada sam počela raditi, svesrdno pomagale. Sve su to bile žene u podmaklim godinama i danas više nisu među živima.

Najviše sam naučila od Bare Harači (Ištokova) čiji su radovi za mene bili izvanredno lijepi pa sada nastojim biti njezina "nasljednica" u načinu izrade, odabiru boja i prekrasnih motiva i uvijek sam joj iskreno zahvalna. Isto tako, cijenila sam kako su našu nošnju vezle: Bara Vrabelj (Gašparova), Bara Janković, Dora Novak, Jela Vidaković i napose, moja baka Kata Horvat.

Moram naglasiti da je znatan utjecaj na mene imao već spomenuti dr. Ivan Ivančan koji me nagovorio da za folklorno društvo iz Osijeka (bilo je to 1975. g., za KUD "Milica Križan", a vodio ga je vrlo uspješno naš dragi prijatelj Željko Čiki) pokušam napraviti komplet narodnih nošnji, muške i ženske: sve za mladenku, djevojke, *snehe* i starije žene jer je on tada u Osijeku postavljao sada već čuvene "Podravske svate". Do tada sam već radila rukave i još neke dijelove za neka društva, ali to je bilo prvo veliko "vatreno krštenje" kada je trebalo zaista temeljito, vrlo ozbiljno i uporno, s mnogo volje, ljubavi i odgovornosti, obaviti taj posao. Posebno zato jer je moj otac tada već umro pa nisam imala bliskog i dragog savjetnika i kritičara. Sve je završilo vrlo dobro. Prije gotovo 30 godina bio je to početak izrade nošnji Koprivničkog Ivanca koje radim još i danas.

IZRADA I DIJELOVI NARODNE NOŠNJE KOPRIVNIČKOG IVANCA

Opisi narodne nošnje Koprivničkog Ivanca mogu se danas naći u dosta napisanih tekstova raznih autora, no način njene izrade mnogi izbjegavaju opisati ili ga izlažu jako teoretski i vrlo stručno, tako da se po tome u stvarnosti može napraviti vrlo malo. Nažalost, neki su opisi potpuno krivi i nisu ni blizu onoga kako se stvarno nešto radi. Primjerice, u knjizi Katice Benc Bošković "Narodna nošnja Podravine - Koprivnički Ivanec", u izdanju Kulturno prosvjetnog Sabora Hrvatske iz 1986. godine, na stranici 18 za "poculicu" piše sljedeće: "h) Poculica i kofirtalo (tabla IV crtež 4 i 5): materijal: tvorničko tanko bijelo platno, raznobojni konac, tehnika izvedbe: lančanac, sitni plosni bod, čipka na kukicu."

Svih ovih godina koliko se time bavim, a gledala sam mnoge stare bake iz našeg sela od kojih sam učila kako se to radi, vidjela sam mnoge stare "poculice" u muzeju, nigdje nisam naišla na Ivnječku poculicu koja bi bila rađena na "tankom bijelom platnu". Ja radim potpuno obrnuto, a tako su rađene i sve meni poznate naše "poculice", na crnom platnu ispod kojeg je šarena podloga, a i izrada nije tako jednostavna kako piše u knjizi. Dokaz za to je žalosna činjenica da se danas, kad više nema starijih žena koje su to radile, malo žena u Koprivničkom Ivancu odlučuje raditi "poculicu".

Ženska narodna nošnja iz Koprivničkog Ivanca sastoji se od nekoliko glavnih dijelova i to: *Poculica* - kapica sa špicama, zatim "podšpice", "kofirtalo", pantlini sa šikom, *Pleček* - bluza sa našivenim ru-

kavima, *Robača* - suknja od domaćeg platna "svakidašnja" ili "posvetešnja" od "gunjastog" platna s "bešvicom", *Podsuknjenka* - podsuknja, *Fertunj* - pregača, *Kožulec* - prsluk, *Rubec* - marama na leđa - "tibetni" novijeg datuma ili "našitak" kojih je sve manje jer su stariji, a rađeni su najčešće na crnom platnu te oni najstariji na "čoji" i bogato našiveni, *Peča* - bijela marama na glavu, *Peča* - marama bijela - šal ispod "tibetnog" rupca, *Rubac na glavu* - crna marama - uglavnom za starije žene, *Tušlinka* - kaputić, *Čizme kordovanske s mehom* ili na škrip, *Nakit* - *kraluži*, ogrlice i *minduši*, *Ropčec* - maramica iza pojasa koja se mora vidjeti, *Vijenac za glavu* - samo za mladenku, *Šamulinska suknja* i *fertunj*, također samo za mladenku.

Platno se za glavne dijelove ove nošnje tkalo od konoplje, lana ili miješano s pamukom. Izradivale su se nošnje "svakidešnje" i "posvetešne", a koristile su se, kako im sam naziv govori, za svakidašnje poslove u kući i na polju ili pak za svečane prilike, bila to nedjelja, blagdani, svatovi.

Poculica je najljepši dio, poseban i samostalan "komad" narodne nošnje, izvezen bogatim i prekrasnim vezom. Krojena je od tri dijela: veći dio u obliku trapeza i dvije stranice u obliku trokuta ili klina. *Poculica* se veže na crnoj tkanini "glotu" sa šarenom podlogom od pamučnog platna. Vezenje počinje od sredine, bez ikakvog nacrt, jedno za drugim se nadopunjava raznim motivima, biljnim ili geometrijskim likovima, poredanim u nizu. Tu je veoma važno uskladiti boje konca s motivima, "ivančice, tulipani, srčeka, vurice, hrastov list, klas žita, turnjeki i drugo", a male praznine koje se pojavljuju popunjavaju se "šljokicama i šikom". Boje konca su najčešće crvena ili "višnjeva" za podlogu, zatim žuta, zelena, plava, bijela ljubičasta i narančasta.⁴

Spice su kukičane - "heklane" od bijelog lanenog konca, s cvjetnim motivima ili ornamentom.

Podšpice su krojene od bijelog "šifonskog" platna s dvije "keper" trake prišivenene sa strane, a na gornjem rubu prišivenene su trake odgovarajuće boje "regine", "šujteši", "šlingice".

Kofrtalo ili "gožvica" napravljeno je od deblje žice - "drota" u obliku trapeza i omotano na spoju s predom, a koristilo se za češljanje i omatanje duge ženske kose.

Pantlin je traka od čiste svile s cvjetnim motivima, sa strane ukrašena trakom sa "šikom", prišivenom po rubovima *pantlina*. *Pantlin* se gore veže u trokut tako da dva kraka idu na prednji dio glave, a jedan na stražnji dio *poculice* što daje još ljepši izgled oko cijele glave na *poculici*.

Pleček se sastoji od više dijelova. Kroji se od prednje i zadnje strane. Gornji dio zove se "pinta", oko vrata "gorel" i rukavi s umetkom "latvica". Na tom dijelu nošnje posebna je priča ljepota izvezenih rukava s tri reda uzorka, širine 6 do 8 cm svaki te po šest - sedam stupaca visine. Motivi veza na rukavima su najčešće: *vurice*, *srčeka*, tulipani, vitice, hrastov list i *racine steze*. Rukavi, *pinta* i ovratnik ukrašavaju se uskim trakicama s cvjetnim motivima i *šlingicama*.

Robača - suknja, šivana je od lanenog domaćeg platna ručno, u četiri, pet, čak i šest pola. U gornjem dijelu je bogato nabrana - "gubana", uz donji rub ima porub, a iznad njega "faldu" od 2- 4 cm. Pojas od 6 cm našiven je crnim ili višnjevim geometrijskim motivom "turnjeki", a zove se "bešvica". Za svečane prigode i one koji su to mogli, robače su šivane od "gunjastog" platna. To je duplo tkanje platna s cvjetnim ili geometrijskim motivima ("kockice" i slično).

Podsuknja je šivana u dva dijela, gornji dio je u struku bogato nabran kao i donji dio, "volan", uz donji rub nalazi se porub na koji se u kasnijem razdoblju, za potrebe folklor, prišiva "šlingica", sve to nešto kraće od "robače".

Frtun je sašiven od crne pamučne tkanine tvorničke izrade, od "glota" ili "lastina". U struku je bogato nabran, a uz rub izvezen strojnim vezom, "točkan" ili ukrašen prišivenim trakama, "reginama", "šujtešima", "šlingicama", odgovarajuće usklađenih boja.

Kožulec - prsluk, izrađen je od crnog svilenkastog samta. Obrubljen je krznom kojeg zovemo "jajnica", znači da je to pravo krzno (svakare i astrahan). Krojen je u tri dijela, dva prednja i jedan zadnji, ukrašen *reginama* u cik-cak stilu oko vrata i rukava, ispod ruku do iznad struka. Sve je ispunjeno gusto prišivenim *reginama* u crnoj, bijeloj i žutoj boji. U sredini su bogato ušivene "kućice", cvjetni motivi izrađeni od crvene svilene vrpce i trobojnica. Kopča se crvenim gumbima koje zovemo "kukori". Punjen je vatom ili raščesljanom kudjelijom i podstavljen plavim pamučnim platnom. *Kožulec* se nosi na najgornjem dijelu nošnje, na "tibetnom rupcu".

Rubac - velika marama za leđa. Stariji rubac, "našitak", rađen je na crnom platnu, glotu, a onima malo bogatijima na čoji, s prekrasnim širokim vezom na rubovima. Tu ima svih vrsta motiva, uglavnom vezanih uz prirodu: žitni klas, cvijeće, vinova loza i grožđe, a na nekima i male "zastavice" crven - bijeli - plavi. No, tih rubaca ima sada već vrlo malo jer je za njihovu izradu trebalo nekada vrlo mnogo vremena, neki su se radili, obzirom na tadašnje prilike kada nije bilo struje u kući, i po nekoliko mjeseci, uglavnom u zimsko doba pa je to potrajalo i dvije zime. Rubac je imao navedene vunene "štranclje" što je davalo posebnu širinu, naročito na ramenima i u struku pa se zbog toga morao pažljivo obući.

Kasnije, nakon prvog svjetskog rata i sve većim prodorom industrijske robe, "našitaki" su zamijenjeni "tibetnim rupcima" i to u tri osnovne boje: crvena, "višnjeva" i crna s cvjetnim motivima tvorničke izrade, "potočkanim" rubovima, a navedeni su vunanim *štranclima* iste boje kao podloga rupca.

Peča - bijela marama tvorničke izrade izvezena lijepim cvjetnim motivima. Služila je i nosila se za različite prigode, "od rođenja do smrti". Tako se njome prekrivala tek rođena beba prilikom krštenja, nosila ju je mladenka poslije vjenčanja, nosila se na pojedinim svečanostima za crkvene blagdane i drugo. *Peča* se također stavljala ispod velike marame, *rubca*, kao šal da se samo malo vidi i tako još više naglasi i istakne lijepu veliku maramu.

Rubac na glavu - crnu maramu od glota nosile su uglavnom starije žene na sprovode, korizmene svetkovine, ali i za svakodnevne poslove. Takva marama bila je izvezena u kutu koji se isticao na glavi, a bila je porubljena crvenim, zelenim ili žutim *šujtešom* ili "točkana" strojem.

Tušlinka - kaputić, izrađena od crnog svilenog samta, bila je obično ukrašena crvenim gumbima i crvenim *šujtešom*, nosile su je starije žene u zimskim mjesecima umjesto rupca "našitaka."

Čizme su nosile i starije i mlade žene. Ranije su to bile čizme ručne izrade, šivane u *klinčane*, s tvrdom sarom od crne kože, spojene u sredini. One "posvetešnje" imale su u potplat ugrađen jedan dio kože koji je u hodu davao određene zvukove, zato su se zvale "čižme na škrip."

Nakit - nosio se na *kožulcu*. To su bili različiti broševi u obliku križa, svetaca, srca, cvjetića i drugog, a zvali smo ih "iglice". Osim toga, nosili su se i "kraluži". Bile su to ogrlice od staklenih kuglica ili višebojnih zrnaca koje su se preplitale jer ih je bilo nekoliko. Neke su žene osim toga nosile i naušnice "minduše". Ranije su bile grubo, gotovo ručno, izrađene od metala (tog se dobro sjećam jer je moja prabaka "minduše" nosila do smrti).

Ropčec - bijela maramica, izvezena cvjetnim motivom, s porubom od uske *šlingice* ili s *naheklanim* (kukičanim) rubovima. Uvijek se nosila za pojasom tako da se morala malo vidjeti, posebno onaj izvezeni dio.

Vijenac na glavu - nosila je samo mladenka. Djevojke su češljale pletenicu, a na nju stavljale crvenu traku "pantlin" ili "parta". Izrađen je od crvenih i bijelih cvjetića, s ugrađenim komadićima ogleđalca, zelenilom, u pravilu asparagusom. Vijenac je isprepleten u tri kruga oko glave s produžetkom na pletenicu. Na njoj je "pantlin" od čiste svile s cvjetnim motivom i "mašlin" crvene boje.

Zastava - To je posebnost koja je i u drugim mjestima postojala, ali se naša "svatovska zastava" isticala nekim pojedinostima koje drugi nisu imali. Zastava je u pravilu rađena od tri rupca: dva crvene boje i jednim "višnjeve" boje. Na sredinu se stavlja izvezen bijeli "milje" - "canjka" cvjetnih motiva, na to "peča", a na sve to puno raznobojnih traka. Nekada su bile od krep papira, ja danas stavljam trake od svile. Na vrhu je naša trobojnica vezana u mašnu pa "bušpan" i na samom kraju dolazi jakbuka.

Muška narodna nošnja - Kod nas, u Koprivničkom lvcu, muška narodna nošnja nema nekih posebnosti i razlika prema drugima iz raznih krajeva lijepe naše Hrvatske. Nošnja se sastoji od ovih glavnih dijelova: *Robača* - košulja, *Gače* - hlače, *Lajbec* - prsluk, *Čizme*, *Škrljak* - šešir, *Kožul* - muški, *Surina*, *Mentek* - kratki kaput, *Rajthoze* - hlače, u novije vrijeme i za svakidašnje poslove.

Robača - košulja od domaćeg lanenog platna dugih rukava ravno krojena od jednog dijela platna za prednji i zadnji dio, prema odgovarajućoj dužini, na ramenima ušici - "falde". Rukav je šivan od jedne pole domaćeg platna, na ramenima nabran, ravna kroja, a ispod pazuhâ ima četvrtasti umetak "latvicu". Na kraju je rukav nabran u "bešvicu" koja se veže dvjema vrpcama. Oko vrata je košulja nabrana u ovratnik "ogorel" koji se također veže dvjema trakama ispletanima iz "pređe".

Gače - hlače, sašivene od domaćeg platna "kudelaša", tkanog od konoplje. Svaka nogavica sašivena je od širine platna (75 cm koliko je široko tkanje na razboju), a dužina je do ispod koljena. Između nogavica platno se spaja četvrtastom krpom koja se zove "tur". U pojasu je porub širine od 5-6 cm i u njega se navodi "svitnjak" ispletan od pređe. U kasnije doba nosile su se za domaće poslove "rajthoze," hlače od čvrstog kupljenog platna ("cajgene" hlače) nekad se zvalo "vojničko platno". Bogatiji su mogli nositi hlače i od crne čoje.

Lajbec - prsluk, sašiven je od crnog platna, ponekad i od čoje, a kasnije od crnog "glota" - lastina. Oko vrata, prednji dio i zadnji dijelovi po rubovima izvezeni su uzorkom od crvene vune koji zovemo "prsteci", ali je to kasnije zamijenjeno raznim kupljenim "gajtanima" i "šujtešima", odgovarajuće boje i uzoraka. Gumbi su bili obavezno bijele boje "kukori". Prsluk je podstavljen bijelim domaćim platnom. Mladenac je na prsluku imao pričvršćena dva rupca, marame cvjetnih motiva, a zvali su ih rupci "kazimerski", vjerojatno zato što su bili od kašmirske vune.

Čizme su bile crne, od svinjske kože, s tvrdim sarama, spojene s "mehom" uglavnom domaće ručne izrade, šivane i *poklinčane*. Kasnije su neki nosili "komašne" - dio sare koja se prikopčala na nogu. Za svakidašnje poslove noge su se omatale debljim platnom, ponekad i od čoje, a to se zvalo "štucni". Čarape nisu imali, već su u čizme na noge stavljali obojke, ljeti od domaćeg platna, a zimi od vunenog.

Škrljak - šešir od crnog pusta ili zečjeg platna, klobučarski rad, s crnom trakom oko klobuka.

Kožuli - muški, bili su izrađeni od svinjske kože, podstavljeni ovčjim krznom domaće izrade, a koristili su se u zimskim mjesecima za razne poslove, naročito za odlazak u šumu i slično.

Surina - posebni dio odjeće, bila je izrađena u obliku "ponča" ravnog kroja s kapuljačom od deblijeg platna ili čoje, crne ili *braun* boje, a služila je da se muški zaštite od kiše i hladnoće kad su odlazili na "konjaru" (s konjima na pašu i u sličnim prilikama).

Mentek - kratki kaputić od vunenog platna crne boje, podstavljen domaćim platnom, punjen raščešljanom kudjeljom. Bio je ukrašen crnim "šujtešom" u geometrijskim oblicima, različitih uzoraka, a imao je metalne gumbе. Nosili su ga malo imućniji muževi za svečane prilike pa i za odlazak na misu u hladnije vrijeme.

ZAKLJUČAK

Izradom naše narodne nošnje bavim se bez većih prekida gotovo 30 godina i tijekom tog vremena izradila sam nekoliko kompleta za postavu "Podravski svati" te više pojedinačnih kompleta. Imala sam prilike slušati savjete, kritike i pohvale mnogih naših poznatih stručnjaka, etnologa, muzikologa, profesora, koreografa i umjetničkih voditelja društava, kako je najbolje i najprimjerenije izraditi rekonstruiranu narodnu nošnju Koprivničkog Ivanca, prilagođenu scenskim potrebama jer to više nije "upotrebna odjeća niti muzejska nošnja". Svi se oni slažu da je najmanje odstupanje od "originala" ili ga uopće nema kod izrade "poculice", obzirom da je to zaseban dio nošnje koji se i danas radi na isti način kao što se radio i u najstarija vremena, zavisno od mogućnosti nabave potrebnog materijala. Za svaku nošnju bitni su osnovni dijelovi koje je imao nekadašnji "original", zatim osnovne boje konca, poznati motivi: "vurice, srčeka, ivančice, tulipani, hrastov list, klas žita, turnjeki" i drugo, kvaliteta materijala, stari krojevi i u svemu određene razlike u svakoj nošnji, da se sačuva individualnost kako ne bi bile "odore" niti "uniforme", već folklorne nošnje koje pokazuju sve bogatstvo "Ivanččkog veza" i naše tradicije.

Bilješke:

1. Osnivanjem Središnjice Seljačke sloge u Zagrebu 1921. godine dolazi do osnivanja ogranaka po raznim mjestima širom Hrvatske pa tako i u Koprivničkom Ivcu. Zadatak ogranaka bio je organiziranje prosvječivanja i moderniziranja sela, očuvanje običaja, posebno u oblasti narodne kulture, vjere, jezika i pisma, narodne pjesme i plesa te opća briga za očuvanje "hrvatstva" protiv nasrtaja svih vrsta.
2. U prošlom broju Podravskog zbornika strana 261- 268, pogrešno je objavljeno nekoliko značajnih podataka. Postojanje i aktivnosti "Seljačke sloge" u našem selu uopće se ne spominje (vidi opširnije u "Osvrt na Podravski zbornik 2000./2001.", Glas Podravine i Prigorja od 22.srpnja i 17. kolovoza 2001.). Nikakve "stanke u radu Društva" nije bilo do te 1973., a i onda je trajala samo do 14 veljače 1976. kada je održana nova osnivačka skupština, usvojen novi Statut (što je bilo potrebno zbog registracije društva), izabran novi Upravni odbor, a za voditelja je tada izabran moj brat Tomislav Vrban.
3. To je nošnja koja je u emisiji "Lijepom Našom"1998. godine u Đurđevcu proglašena najljepšom i najizvornijom u Koprivničko - križevačkoj županiji.
4. U spomenutom tekstu Podravskog zbornika 2000./2001. navodi se umjesto riječi "šik" ili "šljokice" riječ "pulija" (potpuno nepoznata riječ u Koprivničkom Ivcu), inače srbizam turskog porijekla kojeg u našem kraju nije bilo, niti je itko nešto tako govorio. Stare žene su te ukrase zvale "šik" i na poculici ih je trebalo biti što manje.

Izvori i literatura:

1. Katica Benc-Bošković: Narodna nošnja Podravine - Koprivnički Ivanec, Kulturno prosvjetni Sabor Hrvatske, Zagreb, 1986.
2. Franjo Brdarić: Arhidakonat Komarnički, Podravski zbornik, 1993.-94.
3. Leander Brozović: Građa za povijest Koprivnice, Koprivnica, 1978.
4. Dragutin Feletar: Podravina, Koprivnica, 1973.
5. Dragutin Feletar: Povijest Kunovca, Kunovec, Koprivnica, 1993.
6. Dragutin Feletar: Kulturno-povijesni spomenici općine Koprivnica, Koprivnica, 1992.
7. Rudolf Horvat: Povijest sl.i kr.građa Koprivnice, Zagreb, 1943.
8. Josip Jalžabetić: Zapisi o folkloru Koprivničkog Ivanca, Podravski zbornik, 1976.
9. Juraj Kolarić: Povijest kršćanstva u Hrvata, Studia Croatica, Zagreb, 1998.
10. Andrija Kovač: Osvrt na Podravski Zbornik 2000./2001, Glas Podravine 22. srpnja i 17. kolovoza 2001.
11. Zlata Kovač: "Mlješkarski list" - Kultura življenja na selu: brojevi 7 - 11, 2000.
12. Vladimir Kuzel: Zlatin zlata vrijedan narodni vez, Glas Podravine, 15. rujna 2000.
13. Vesna Peršić-Kovač: Tradicijska ženska odjeća u Koprivničkom Ivcu prve polovice 20 stoljeća, Podravski zbornik 1997.
14. Josip Turković: Podravsko rukotvorje, Biblioteka Podravskog zbornika, Koprivnica, 1978.
15. Tomislav Vrban: Narodni običaji u Koprivničkom Ivcu, poseban otisak iz "Vjesnika", Etnografskog muzeja u Zagrebu, knjiga IV, 1938.